

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार

सम्बन्धीमहासन्धिको

ऐच्छिक आलेख, २००६

प्रस्तुत आलेखका पक्षराष्ट्रहरू देहायबमोजिम गर्न सहमत भएका छन्:

धारा १

१. प्रस्तुत आलेखको कुनै पनि पक्षराष्ट्रले महासन्धिको व्यवस्थाहरूको उल्लङ्घन भएवाट पीडित भएको भनी दावी गर्ने त्यस्तो पक्षराष्ट्रको क्षेत्राधिकार भित्रका व्यक्तिहरू वा त्यस्ता व्यक्तिहरूको समूहवाट वा तर्फवाट सूचना प्राप्त गर्ने र सो सम्बन्धमा विचार गर्ने सक्षमता अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी समितिमा भएको स्वीकार गर्दछ ।
२. प्रस्तुत आलेखको पक्ष नभएको महासन्धिको कुनै पक्षराष्ट्रसँग सम्बन्धित कुनै पनि सूचना समितिले गृहण गर्ने छैन।

धारा २

समितिले देहायका अवस्थाहरूमा कुनै पनि सूचना ग्राह्य मान्ने छैन:

१. त्यस्तो सूचना बेनामी भएमा,
२. त्यस्तो सूचनाले सो सूचना पेश गर्ने अधिकार को दुरुपयोग गर्ने भएमा वा महासन्धिको व्यवस्थाहरूसँग मेल नखाने भएमा,

३. सोही कुरा समितिले अगाडि नै जाँचबुझ गरि सकेको भए वा अन्तर्राष्ट्रिय अनुसन्धान वा निरोपणको अन्य कुनै कार्यविधि अन्तर्गत जाँचबुझ भइसकेको वा जाँचबुझ भइरहेको भए,
४. उपलब्ध सम्पूर्ण घरेलु उपचारहरूको उपयोग गरी नसकिएको भए, उपचार को लागि दिइएको निवेदनको कारवाही अनुचितरूपमा लम्बाइएको वा प्रभावकारी उपचार प्राप्त गर्न सकिने सम्भावना नभएको अवस्थामा यो नियम लागु हुने छैन ।
५. त्यस्तो सूचना स्पष्टतः दुराशयमा आधारित रहेको वा पुर्यातरूपमा स्थापित नगरिएको भए ।
६. प्रस्तुत आलेख लागु भएको मिति पछि पनि त्यस्तो सूचनाका विषयवस्तुहरू निरन्तर कायम रहेको अवस्थामा चाहेकै त्यस्ता सूचनाका विषयवस्तुहरू सम्बन्धित पक्षराष्ट्रको लागि प्रस्तुत आलेख लागु हुनुभन्दा अगावै भएको भए ।

धारा ३

प्रस्तुत आलेखको धारा २ मा गरि एको व्यवस्थाको अधीनमा रही, आफूसमक्ष पेश गरिएको कुनै पनि सूचना समितिले गोप्यढङ्गमा पक्षराष्ट्रहरूको जानकारीमा ल्याउनेछ । प्रापक पक्षराष्ट्रले त्यस्तो विषय र सो सम्बन्धमा आफूले कुनै उपचार अवलम्बन गरेको भए सो कुराहरू स्पष्ट गर्दै छ महिनाभित्र समितिसमक्ष लिखितरूपमा स्पष्टीकरण वा विवरणहरू पेश गर्नु पर्नेछ ।

धारा ४

१. सूचना प्राप्त भएपछि र तथ्यमा प्रवेश गरी निर्णयमा पुग्नुअगावै कुनै पनि समयमा, पक्षराष्ट्रले आरोपित उल्लङ्घनका पीडित वा पीडितहरूलाई सम्भावित अपुरणीय क्षति हुनबाट रोक्न आवश्यक पर्ने अन्तरिम उपायहरू अवलम्बन गर्ने भनी समितिले सम्बन्धित पक्षराष्ट्रलाई अविलम्ब विचारका लागि अनुरोध गरी पठाउन सक्नेछ ।
२. यस धाराको उपधारा १ अन्तर्गत समितिले आफ्नो स्वतन्त्र प्रयोग गरेको अवस्थामा सो कुरालाई सूचनाको ग्राह्यता वा सूचनाको तथ्यउपर निर्णय भएको मानिने छैन ।

धारा ५

प्रस्तुत आलेखअन्तर्गतका सूचनाहरूको छानबिन गर्दा समितिले गोप्य बैठक गर्नेछ । सूचनाउपर छानबिन गरेपछि आफ्नो कुनै सुझाव वा सिफारिसहरू भए समितिले सम्बन्धित पक्षराष्ट्र तथा सूचना दिने व्यक्तिलाई पठाउनेछ ।

धारा ६

१. कुनै पक्षराष्ट्रले सम्बन्धितमा व्यवस्था गरि एका अधिकार हरूको गम्भीर वा सिलसिलाबद्ध उल्लङ्घन गरेको भर पर्दो सूचना समितिले प्राप्त गरेमा, त्यस्तो सूचनाको छानबिनमा सहयोग गर्न र यस उद्देश्यका लागि सम्बन्धित सूचनाका सम्बन्धमा आफ्नो भनाइ पेश गर्न त्यस्तो पक्षराष्ट्रलाई आह्वान गर्नेछ।
२. सम्बन्धित पक्षराष्ट्रबाट पेश हुन सक्ने भनाइ तथा आफूलाई उपलब्ध अन्य कुनै भर पर्दो सूचनालाई ध्यानमा राखेर, समितिले छानबिन गर्न र अविलम्ब समितिलाई सो सम्बन्धमा जानकारी गराउन आफ्नो एक वा एकभन्दा बढी सदस्यहरूलाई खटाउन सक्नेछ । आवश्यक भएमा र

सम्बन्धित पक्षराष्ट्रको सहमतिमा त्यस्तो छानबिन अन्तर्गत सो पक्षराष्ट्रको इलाकामा भ्रमण गर्ने कुरासमेत पर्न सक्नेछ।

३. त्यस्तो छानबिन ठहर हरू परीक्षण गर पछि समितिले टिप्पणी र सिफारिस हरूसमेत संलग्न गरी त्यस्ता ठहर हरूसहित सम्बन्धित पक्षराष्ट्रलाई पठाउनेछ ।

४. समितिले पठाएका त्यस्ता ठहर , टिप्पणी र सिफारिसहरू प्राप्त गरेको छ (६) महिनाभित्र सम्बन्धित पक्षराष्ट्रले आफ्नो भनाइ समितिसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

५. त्यस्तो छानबिन गोप्य ढङ्गमा सञ्चालन गरिनेछ तथा कारबाहीका सम्पूर्ण चरणहरूमा पक्षराष्ट्रको सहयोग खोजिनेछ ।

धारा ७

१. समितिले प्रस्तुत आलेखको धारा ६ अन्तर्गत सञ्चालन गरिएको छानबिनको जवाफमा सम्बन्धित पक्षराष्ट्रले अवलम्बन गरेका उपायहरूको विवरण महासन्धिको धारा ३५ अन्तर्गतको आफ्नो प्रतिवेदनमा समावेश गर्नका लागि आह्वान गर्न सक्नेछ ।

२. धारा ६ को उपधारा ४ मा उल्लिखित छ महिनाको अवधि समाप्त भएपछि आवश्यक भएमा समितिले सम्बन्धित पक्षराष्ट्रलाई त्यस्तो छानबिनको जवाफमा अवलम्बन गरिएका उपायहरूबारे आफूलाई जानकारी गराउन आह्वान गर्न सक्नेछ ।

धारा ८

प्रत्येक पक्षराष्ट्रले प्रस्तुत आलेखमा हस्ताक्षर वा अनुमोदन गर्दाको बखतमा वा त्यसमा सम्मिलन गर्दा धारा ६ र ७ मा व्यवस्था भएवमोजिमको समितिको सक्षमता आफूले स्वीकार नगर्ने भनी घोषणा गर्न सक्नेछ ।

धारा ९

संयुक्त राष्ट्रसङ्घका महासचिव प्रस्तुत आलेखको अभिलेख अधिकारी हुने छन् ।

धारा १०

प्रस्तुत आलेख महासन्धिको हस्ताक्षरकारी राष्ट्र तथा क्षेत्रीय एकीकृत सङ्गठनबाट हस्ताक्षर का लागि ३० मार्च २००७ देखि न्यूयोर्कस्थित संयुक्त राष्ट्रसङ्घको प्रधान कार्यालयमा खुला हुनेछ ।

धारा ११

प्रस्तुत आलेख महासन्धिको अनुमोदन वा सम्मिलन गरेका हस्ताक्षरकारी राष्ट्रहरूबाट हस्ताक्षर हुनुपर्नेछ । प्रस्तुत आलेख महासन्धिबाट औपचारिकरूपमा पुष्टि गरेका वा त्यसमा सम्मिलित भएका हस्ताक्षरकारी क्षेत्रीय एकीकृत सङ्गठनबाट औपचारिक पुष्टि हुनु पर्नेछ ।

महासन्धि अनुमोदन गरेको, औपचारिकरूपमा पुष्टि वा सम्मिलन गरेको र प्रस्तुत आलेखमा हस्ताक्षर नगरेको कुनै पनि राष्ट्र वा क्षेत्रीय एकीकृत सङ्गठनबाट सम्मिलन हुनको लागि प्रस्तुत आलेख खुला रहनेछ ।

धारा १२

१. 'क्षेत्रीय एकीकृत सङ्गठन' भन्नाले कुनै निश्चित क्षेत्रका सार्वभौम राष्ट्रहरूले महासन्धि र प्रस्तुत आलेखले निर्देशित गर्ने विषयहरूका

सम्बन्धमा त्यस्ता सङ्गठनका सदस्य राष्ट्रहरूले आफ्नो सक्षमता हस्तान्तरण गरी गठन गरेको कुनै सङ्गठन सम्भन्नुपर्छ ।

त्यस्ता सङ्गठनहरूले तिनीहरूको औपचारिक पुष्टि वा सम्मेलनको लिखतमा महासन्धि र प्रस्तुत आलेखले निर्देशित गरेका विषयहरूको सम्बन्धमा आफ्नो सक्षमताको सीमाको घोषणा गर्दछन् । आफ्नो सक्षमताको सीमामा कुनै आधारभूत परिवर्तन भए पछि त्यस्ता सङ्गठनहरूले अभिलेख अधिकरीलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

२. प्रस्तुत आलेखका 'पक्षराष्ट्रहरू' भन्ने सन्दर्भ आफ्नो सक्षमताको सीमाभित्र त्यस्ता सङ्गठनहरूका हकमा समेत लागु हुनेछ ।
३. धारा १३ को उपधारा १ र धारा १५ को उपधारा २ को प्रयोजनको लागि क्षेत्रीय एकीकृत सङ्गठनले दाखिला गरेको कुनै पनि लिखतको गणना गरिने छैन ।
४. आफ्नो सक्षमताभित्र रहेका विषयहरूमा क्षेत्रीय एकीकृत सङ्गठनहरूले पक्षराष्ट्रहरूको सम्मेलनमा प्रस्तुत आलेखको पक्ष भएका आफ्नो सदस्य राष्ट्रहरूको सङ्ख्या बराबर को मताधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछन् । कुनै सदस्य राष्ट्रले आफ्नो मताधिकार प्रयोग गरेमा त्यस्तो सङ्गठनले आफ्नो मताधिकार प्रयोग गर्न पाउने छैन वा त्यस्तो सङ्गठनले आफ्नो मताधिकार प्रयोग गरेमा कुनै सदस्य राष्ट्रले आफ्नो मताधिकार प्रयोग गर्न पाउने छैन ।

धारा १३

१. महासन्धि लागु भएको कुराको अधीनमा रही, अनुमोदन वा सम्मिलनको दशौं “ लिखत दाखिला गरेको तीसौं ” दिनदेखि प्रस्तुत आलेख लागु हुनेछ ।
२. दशवटा लिखतहरू दाखिल भएपछि अनुमोदन गर्ने, औपचारिकरूपमा पुष्टि गर्ने वा सम्मिलन गर्ने प्रत्येक राष्ट्र वा क्षेत्रीय एकीकृत सङ्गठनको हकमा यो आलेख त्यस्तो दस्तावेज दाखिला गरेको तीसौं “ दिनदेखि लागु हुनेछ।

धारा १४

१. प्रस्तुत आलेखको उद्देश्य र प्रयोजनसँग मेल नखाने आरक्षण राख्न पाइने छैन।
२. जुनसुकै समयमा पनि आरक्षणहरू फिर्ता लिन सकिनेछ।

धारा १५

१. कुनै पनि पक्षराष्ट्रले प्रस्तुत आलेखमा संशोधन प्रस्ताव गर्न र संयुक्त राष्ट्रसङ्घका महासचिवसमक्ष सो प्रस्ताव पेश गर्न सक्नेछ । त्यसपछि, महासचिवले त्यस्तो प्रस्तावमा विचार वा निर्णय गर्नका लागि उनीहरू पक्षराष्ट्रहरूको सम्मेलनको पक्षमा भए वा नभएको कुरा उनीहरूलाई सूचित गर्ने अनुरोध सहित प्रस्तावित संशोधनहरू पक्षराष्ट्रहरूलाई पठाउनेछन् ।

त्यस्तो सम्मेलनको जानकारी दिएको चार महिनाभित्र कम्तीमा एक तिहाई पक्षराष्ट्रहरूले त्यस्तो सम्मेलनको पक्षमा भएको अवस्थामा महासचिवले संयुक्त राष्ट्रसङ्घको तत्वावधानमा सम्मेलन बोलाउनेछन् । महासचिवले पक्षराष्ट्रहरूको दुई तिहाई बहुमतबाट पारि त भएको कुनै पनि संशोधन

महासभामा अनुमोदनका लागि पेश गर्ने र तत्पश्चात् सबै पक्षराष्ट्रहरू समक्ष स्वीकृतिका लागि पेश गर्नेछन् ।

२. यस धाराको उपधारा १ अनुसार ग्रहण र स्वीकृत गरिएको संशोधन ग्रहण गरेको मितिमा कायम रहेका पक्षराष्ट्रहरूमध्ये स्वीकृतिको लिखत दाखिला गर्नेको सङ्ख्या दुई तिहाई पुगेको मितिले तीसौं दिनदेखि सो संशोधन लागु हुनेछ ।

त्यसपछि, सो संशोधन कुनै पक्षराष्ट्रले स्वीकृतिको लिखत दाखिला गरेको मितिले तीसौं दिनदेखि सो राष्ट्रको हकमा लागु हुनेछ । स्वीकृत गरेको राष्ट्रको हकमा मात्रै संशोधन बाध्यात्मक हुनेछ ।

धारा १६

संयुक्त राष्ट्रसङ्घका महासचिवलाई लिखित सूचना दिएर कुनै पनि पक्षराष्ट्रले प्रस्तुत आलेखलाई परित्याग गर्न सक्नेछ । महासचिवले सूचना प्राप्त गरेको मितिले एक वर्षपछि परित्याग प्रभावकारी हुनेछ ।

धारा १७

प्रस्तुत आलेखको लिपि पहुँचयोग्य स्वरूपमा उपलब्ध गराइनेछ ।

धारा १८

प्रस्तुत आलेखको अरबी, चिनीयाँ, अङ्ग्रेजी, फ्रान्सेली, र सियाली तथा स्पेनेली भाषाका लिपिहरू समानरूपमा प्रामाणिक हुनेछन् ।

जसको प्रमाणस्वरूप, सम्बन्धित सरकारहरूबाट पूर्ण अख्तियार पाएका देहायका हस्ताक्षरकारी अधिकार सम्पन्न प्रतिनिधिहरूले प्रस्तुत आलेखमा हस्ताक्षर गरेका छन् ।